

USAID
ОД АМЕРИКАНСКИОТ НАРОД

Оваа истражувачка сторија е подготвена од новинарот Теофил Блажевски, како дел од активността „Јакнење на платформата за граѓански организации за борба против корупција“ поддржан од Проектот на УСАИД за граѓанско учество. Ставовите изразени во сторијата му припаѓаат на авторот и не ги изразуваат ставовите на УСАИД или на Владата на САД.

Шверц на тутун - државата и легалниот пазар губат милиони евра

Големиот пораст на нелегална продажба на најчесто шверцуван сецкан тутун на пазарите во земјава е потврден и очигледен факт. Ваквата состојба им се заканува на сите што се дел од легалниот пазар, од над 100 илјади луѓе што живеат од производството на оваа земјоделска култура, преку производителите на цигари и други производи од тутун, државата губи милиони евра што би можела да ги собере од акцизи дополнително, плус околу 50.000 пушачи кои дополнително го ризикуваат своето здравје не знаејќи што пушат

Пишува: Теофил Блажевски

Сликата со преплавените нелегални или легални продажни места на скопски Бит пазар каде може да се купи ситно сецкан тутун за полнење или виткање цигари, на која граѓаните се сведоци со години, сега е слика на речиси сите пазари во населените места во државата.

Сивата економија од која живеат стотици граѓани што ги продаваат овие производи има своја, не баш ниска цена – губи легалниот пазар во моментов околу 8-10 отсто, губи државата со можноста дополнително да ги наполни своите каси со приходи од акциза и ДДВ, по некои проценки и околу 18 милиони евра, со ризик и сегашниот приход по таа основа да се намали од намалената легална продажба, губат потенцијално сите земјоделци што произведуваат со договори и легално од намалените количини што би ги засадувале во иднина, губат мали семејни бизниси на трговија поради не баш малите приходи што ги добиваат од компаниите за да продаваат цигари и конечно, огромна маса од десетици илјади граѓани дополнително го ризикуваат своето здравје, бидејќи не знаат што пушат – најпроблематични се количествата на катранот во ваквиот тутун кој според испитувања што ги прави и државата и тутунската индустрија може да изнесуваат и до 4 пати повеќе од дозволените параметри.

На ваквата состојба први гласот го кренаа од Групацијата на производители на тутунски производи при Стопанската комора на Македонија уште при крајот на минатата и во јануари 2019 г. Државата, се чини, го разбира и го признава проблемот и полека ги активира механизмите што биле длабоко подзаспани и се дозволило состојбата да ескалира.

Земјоделците први на удар

Дали веќе се гледаат последиците по директните производители на тутун во земјата? Се чини дека да, ако се земат проекциите што ги имаше Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (МЗШВ) на крајот од 2018 година, кога министерот при одбележување на почетокот на откупот изјави дека [се очекува откуп од 29 илјади тони тутун](#). Неодамнешна изјава на

првиот човек на Државниот инспекторат за земјоделство во која се зборува за успешно завршениот откуп на производството од реколтата од 2018 г, сведочи дека биле произведени околу 4 илјади тони помалку, односно околу 25 илјади тони. Дел од ова намалено производство се должи можеби на неповолни временски услови, т.е. обилни врнежи од дожд/град и поплави во регионите каде се произведува тутунот.

Но ако овие количини се непроизведени а очекувани, тоа би можело да биде првиот сигнал дека нешто во целиот круг се случило или се случува. Според официјалните податоци што може да се прочитаат од МЗШВ, во прашање е судбината на над 23 илјади семејства, што значи може да се оперира со бројка од околу 100 илјади луѓе кои живеат главно од тутунопроизводството, без да се сметаат и другите што работат во тутунската индустрија – од погоните за сушење и ферментација на тутунот до компаниите што ги прават производите – тутунските комбинати и малите трафики или маркети што добиваат не баш безначајни износи да ги продаваат производите.

Се разбира, не може да се исклучи и можноста дека сосема мал дел од овие непроизведени или „непроизведени“ тони тутун, да бил и предмет на нелегална продажба.

Државните органи се будат – почнаа заплени

Коинцидентно, само неколку дена по поставените прашања до институциите – МВР, Пазарниот инспекторат, Државниот инспекторат за земјоделство, Царинската управа, итн., МВР соопшти за заплена на нелегално купен тутун со намера за продажба на „Бит пазар“ во количина од над 300 килограми. Апсењето на три лица и заплена е извршено од единицата Алфа, а кривичните пријави се донесуваат за „избегнување на плаќање акциза“, што е уште една потврда дека државата губи големи суми од ваквата нелегална трговија. Меѓутоа, останува непознато зошто само по ова кривично дело, кога тука има претпоставки и за други, а секако и за прекршочни одредби од постоечкиот Закон за тутун и производи од тутун, кој е во фаза на менување во Собранието на Република Северна Македонија.

Од одговорите што ги добивме од МВР, без оваа последна заплена, во последните три години најголемиот „улов“ бил во 2018 г. кога во село Богданци биле заплени 600 килограми режан сув тутун, при што, исто така, била поднесена кривична пријава за неплаќање акцизи:

Во 2016 година на Граничен премин Меџитлија во еден случај одземени се четири килограми тутун.

Во 2017 година регистрирани се четири случаи од кои :

- на Граничен премин Стар Дојран во два случаи одземени се вкупно 21,750 грама тутун ;
- на подрачје на Полициската станица за Граничен надзор Крива Паланка откриени се 18 килограми ситно сецкан тутун;
- на подрачје на Полициската станица Долно Блаце откриени се осум вреќи тутун-цели листови;

Во 2018 година регистрирани се два случаи и тоа:

- во с. Богданци во еден случај одземени се 600 килограми режан сув тутун и поднесена е кривична пријава до ОЈО Гевгелија за кривично дело по член 59 став 1 од Закон за акцизи;

- на градскиот пазар во Охрид, при заеднички активности со Државен инспекторат за земјоделство во еден случај одземени се седум килограми ситно сецкан и дробен тутун. – се вели во одговорот на МВР.

Запрашани дали станува збор за организирани криминални групи и дали имаат сознанија од каде потекнуваат големите количини нелегален тутун во државата, МВР тврди дека не мора секогаш да станува збор за контролирани и организирани криминални групи, но потврдуваат дека станува збор за шверц:

Од аспект на географската положба нашата држава е дефинирана како транзитна област на шверц на тутунски производи во нелегални пазари на земјите во регионот и земјите на Западна и Централна Европа. Од тие причини имајќи во предвид дека се работи за прекуграничен криминал, кој не секогаш го контролираат организирани криминални групи, Министерството за внатрешни работи учествува во меѓународна полициска соработка, најчесто со размена на информации преку каналите за соработка со Интерпол, Европол, Селек како и на билатерално ниво.

Шверцот може да се одвива само на два начина – преку легални гранични премини или преку диви премини.

Царинска управа на РСМ запленила над 2 тона

Прашањето за тоа колку заплени има Царинската управа на РСМ во последните две, три години беше упатено и до оваа институција. Одговорот беше воопштен, но со прецизна бројка:

Во изминатиот период Царинската управа во повеќе наврати има откриено и запленило 2374 кг. режан тутун. Исто така, во координирана акција со Пазарната инспекција и МВР, во изминатите месеци направени се акции по пазарите на територијата на град Скопје при што се одземени затечените количини режан тутун и поведени постапки против лицата кои нелегално го продавале – се вели во одговорот од ЦУ на РСМ.

Од таму најавуваат зголемени активности во претстојниот период, со оглед на фактот што претставник од ЦУ е избран за раководител на координативно тело на повеќе државни органи и претставници на засегнати страни, за планирање на координирани акции против шверцот и против нелегалната трговија или производство на тутун.

Еден од тие органи е и Државниот пазарен инспекторат (ДПИ) при Министерството за економија. Од одговорот се гледа дека активностите започнале во 2018 година, кога на чело доаѓа и новиот директор, а продолжиле и во текот на годинава во соработка со МВР и со ЦУ:

При инспекциските надзори одземени се 170 килограми режан тутун, 347 кутии филтри за цигари, 48 апаратчиња за правење цигари, 48 чибуци и 2 табакери. Вкупната вредност на одземената стока е 168.680,00 денари. Од оваа сума 127.360,00 денари се одземени само од едно физичко лице.

Сепак и самиот факт што не можат да се најдат [податоци за вакви акции во 2017 и 2016 година](#) во годишните извештаи на ДПИ, зборува дека се испуштени периоди кои придонеле за денешната лоша состојба со овој сегмент од сивата економија во државата.

ДИЗ: Има и домашно производство и шверц/увоз

Една од институциите која работела и имала успех во 2017 година е Државниот инспекторат за земјоделство. Овој инспекторат кој по Законот за тутун е главната институција што треба да го контролира и легалното и нелегалното производство, во 2017 година запленила над 22 тони тутун, кој нелегално бил насаден на површини во село Могила, Прилепско:

Врз основа на добиени наредби за претрес од Основниот суд Битола, извршени се претреси кај пет физички лица и кај едно правно лице во село Могила и притоа се пронајдени и одземени вкупно 22.242 кг. тутун тип „Вирџинија“. Исто така се пронајдени и шест ниви со насади на тутун од типот „Вирџинија“. Во извештајната 2017 година надлежните инспектори за земјоделство имаат составено вкупно 9 записници од одземени или привремено одземени предмети. За сторените прекршоци спротивно на законските прописи, изречени се соодветни прекршочни мерки на сторената неправилност.

Дека Могила е еден од центрите за нелегално производство и тоа најчесто од типот „Вирџинија“ потврдено е од ДЗИ и во 2018 година, кога откриле 2,8 хектари површина засадена со овој тип на тутун кој не се произведува во РСМ одамна, пред се поради штетноста што ја прави врз почвата и поради огромните листови кои за да се преработат бараат посебни услови. Потврдата за Могила може да се најде и во медиумските архиви, од 2014 година кога е извршена голема акција за откривање и уништување на производството од тамошните ниви [на околу 60 хектари!](#)

Практично ДИЗ потврди во своите одговори и со своите акции дека покрај шверцот има и домашно производство:

Од досегашното искуство, може да се каже дека нелегалната продажба на режан тутун потекнува како од нелегално домашно производство (крупнолисен тутун) и од увоз на крупнолисен тутун и режан тутун од соседството (увоз и шверц) - се вели во одговорите од ДИЗ

Акцизи

Прашањето за акцизите што ги наплаќа државата само на прв поглед изгледа дискутабилно од аспект на тврдењето на производителите на тутунските производи дека државата има милионски загуби на овој план поради нелегалната трговија и шверцот на ситно сецкан или „режан тутун“.

Приходи од акцизи од тутунски преработки по години														
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-I	Вкупно
2010	486	230	306	355	335	436	402	517	345	422	414	420	486	4,668
2011	458	262	352	356	489	398	398	472	503	507	398	447	458	5,040
2012	478	295	383	431	440	529	508	496	496	491	401	788	478	5,736
2013	349	395	422	469	567	595	688	583	628	865	579	702	349	6,842
2014	516	512	583	638	679	810	654	576	697	1,027	790	602	516	8,084
2015	418	963	906	686	767	610	736	870	630	919	931	641	418	9,077
2016	690	661	851	790	996	731	809	1,089	1,425	884	760	832	690	10,518
2017	517	748	874	738	1,405	649	767	1,301	1,005	1,169	1,032	804	517	11,009
2018	717	808	1,110	860	909	893	635	1,348	1,014	814	1,237	849	717	11,194
2019	803												803	
План*	847	848	1,084	915	825	615	595	425	483	1,434	1,622	1,242	847	10,935

Извор: Министерство за финансии

Побаравме одговор од Министерството за финансии дали е точно тврдењето и како се движат бројките. Од одговорот во вид на табела, на прв поглед изгледа се во ред и дека државата континуирано неколку години по ред има зголемени приходи од акцизата, така што во 2018 година имала приход од над 182 милиони евра. Ако се погледне внимателно, може да се види дека стапката на раст не била со такво темпо помеѓу 2017 и 2018, како да речеме 2016 споредена со 2015. Но, во дополнителен коментар, ниту Царинската управа, ниту Министерството за финансии не негираат дека е можно да има опаѓање кај некои производители на цигари.

Треба да се има предвид и дека секоја година, на половина од годината доаѓа до зголемување на акцизата за 0,20 дени по цигара, односно по парче и дека и тоа влијае порастот во државната каса по овој основ. Сепак, неспорно е тврдењето на производителите дека пазарот е намален поради преплашеноста со нелегален тутун и дека наместо нормалното и очекувано намалување од 2 до 4 отсто секоја година, во 2018 година тие забележале опаѓање на легалниот пазар за дури 11%.

„Единственото објаснување за драстичното намалување на домашниот пазар на тутун од 11% лежи во нелегалната трговија со „режан“ тутун“ – ни изјави претседателот на Групацијата при СКМ Кирил Величковски (разговорот со Величковски можете да го прочитате на крајот од текстот).

Неспорно е дека државата исто така признава дека губи на акцизи и тоа може да се види и од кривичните пријави што ги процесираат кога ќе фатат одредено количество. Она што го тврди Групацијата, а за што не се изјаснуваат државните органи, е дека таа загуба во 2018 г. изнесувала над 18 милиони евра по оваа основа и дека ако продолжи ваквиот тренд во 2019 г. и 2020 г., загубите за државата би изнесувале до 3,3 милијарди денари, односно 53, 6 милиони евра.

Ако на ова се додаде дека државата секоја година за субвенции за тутунопроизводство им исплаќа на земјоделците околу 30-тина милиони евра, јасно е дека само со сузбивање на сивата економија би можела да обезбеди преку половина од тие пари.

Здравјето на луѓето е дополнително нарушено

И последно, а треба да биде прво, се алармантните наоди што ги имаат од Групацијата на производителите на тутунски производи, а делумно се потврдени и со анализи од царинската управа на Македонија, за лошиот квалитет, односно опасниот би рекле на нелегално тргуваниот тутун. Главната опасност доаѓа од концентрациите на катран кои биле дури за 4 пати поголеми од дозволеното според прописите усогласени и со директива на ЕУ од 2014 година, кои важат и кај нас.

Резултатите што ги поседуваат од Групацијата се извршени врз пет случајно одбрани мостри и дадени на анализа во Институтот за тутун од Прилеп.

Од Царинската управа исто така велат дека првичните информации потврдуваат дека одредени параметри се многукратно над дозволеното:

Една од активностите која е планирана во рамки на Работното тело и е во фаза на реализација е испитување на квалитетот и составот на режаниот тутун кој нелегално се продава на пазарите.

Првичните информации од анализите се дека истите по одредени параметри се многукратно над дозволените граници и се многу штетни по здравјето на граѓаните кои ги конзумираат. Во

моментот се врши сублимирање на резултатите и анализа на штетноста по здравјето на луѓето, по што се планира истите да бидат јавно објавени, за што ќе бидат известени и медиумите на прес конференција – велат од ЦУ на РСМ.

Под претпоставка дека еден пушач од легалниот се префрлил на нелегалниот пазар, а пуши по околу 20 цигари на ден, а исто под претпоставка дека е точна проценката на Групацијата дека на нелегалниот пазар во 2018 година имало 360 милиони цигари завиткани од 360 тони нелегален тутун, тоа значи дека здравјето на околу 50.000 пушачи е дополнително загрозено!

За 350 денари околу 500 цигари

Една од причините за растот на црниот пазар со тутун е екстремно ниската цена. Примерите што ги затекнавме на три пазари само во Скопје, сведочат дека половина килограм ситно сецкан тутун од кои може да се завиткаат околу 500 цигари се продава за 350 денари. Ознаките се различни, од „Карелија“, „Вирџинија“, или некои албански брендови како „Шелдиа“ кои легално се продаваат во соседната земја, а тука се продаваат со истото име, но со квалитет кој покажува дека станува збор за фалсификат и измама.

*Едно од пакувањата што може да се купи на скопските зелени пазари – 500 гр. за 350 денари.

Шверцот доаѓа од југ и нешто од север?

Според упатен извор кој сакаше да остане анонимен, најголем дел од шверцуваниот тутун кој нелегално се продава на пазарите во земјата влегува од јужната македонска граница, еден мал дел доаѓа и преку македонско-косовската граница, а исто така еден мал дел доаѓа од нелегално засадените површини во земјата. Од друг извор, но непотврдено, постојат некои индикации дека дел од тутунот можно е да се произведува и во Турција.

ДРЖАВАТА ГУБИ МИЛИОНИ ЕВРА ОД НЕЛЕГАЛНИОТ „РЕЖАН ТУТУН“ - КОМПАНИИТЕ И ЗЕМЈОДЕЛЦИТЕ СЕ ПРИТИСНАТИ

За темата побаравме појаснувања и поставивме повеќе прашања до првиот човек на Здружението на производителите на тутун и тутунски производи при Стопанската комора на Македонија, г-дин Кирил Величковски. Тој со предупредување дека состојбата со нелегалната трговија и со преплавениот пазар со „режан тутун“ е многу сериозна и дека од овој тип на „сива економија“, губат сите – и државата и компаниите и тутунопроизводителите.

Претседател на Групација при СКМ
Кирил Величковски

Разговарал Т.Б.:

Колкав е проблемот на ниво на целата земја и колкав замав има земено нелегалната продажба на режан тутун на пазари и другите места за продажба во земјата?

Почнувајќи од 2017-та година, нелегалниот тутун, познат и како „режан тутун“, почна да се појавува прво на неколку поединечни локации, на некои зелени пазари во Скопје, но набрзо оваа нелегална продажба се рашири низ целата земја и доби алармантни размери. Па така, во текот на минатата година, режаниот тутун можеше да се купи буквално на сите зелени пазари ширум земјата, а се врши и нелегална испорака до дома, со нарачка преку мобилен телефон или преку социјалните мрежи.

Колкав проблем тоа им причинува на вашите компании и колкаво намалување на продажбата на вашите производи сте забележале во последните да речеме две-три години?

Проблемот со нелегалната трговија со „режан“ тутун нанесува сериозни штети на целата индустрија, не само на еден деловен субјект. Проценките на Групацијата за производство на цигари при Стопанската комора на Македонија, во која членуваат сите домашни производители, како и увозниците на цигари, покажуваат дека вкупниот домашен пазар на тутунски производи во земјата минатата година се намалил за 11%, што е драстично намалување во однос на очекуваното, кое би требало да се движи помеѓу 2% и 4% годишно, што воедно е некаков глобален просек на намалување. Единственото објаснување за драстичното намалување на домашниот пазар на тутун од 11% лежи во нелегалната трговија со „режан“ тутун. Имено, заради тоа што ваквиот нелегален тутун се продава по исклучително ниски цени, на кои не се плаќа акциза и други даноци, тој станува се поатрактивен за голем број потрошувачи. Проценките се дека директните загуби во државниот буџет од нелегалната продажба на „режан“ тутун во 2018 година надминале 1,1 милијарди денари или 18,5 милиони евра. Доколку продолжи трендот на зголемување на нелегалната трговија со „режан“ тутун, нашите проценки се дека загубите од акцизни давачки во државниот буџет оваа година би можеле да достигнат 1,8 милијарди денари и 3,3 милијарди денари во 2020-та година, а дополнителните загуби од ДДВ да достигнат 400 милиони денари оваа година и 740 милиони денари во 2020-та.

Треба да се напомене и дека нелегалниот тутун, не само што ги одзема приходите од државата, создава енормен притисок врз сите легалните учесници на пазарот, затоа што, колку повеќе расте нелегалната трговија со „режан“ тутун, толку повеќе се намалуваат приходите на учесниците на легалниот пазар на тутунски производи, со што се загрозува нивната економска стабилност, а со тоа се загрозуваат голем број работни места во земјава.

Дали сето тоа се одразува со намалено тутунопроизводство и откуп на тутун од лиценцираните производители кои мораат да имаат склучено договори за производство и откуп?

Пресметките што ги направивме во рамки на нашата Групација покажуваат дека нелегалниот тутун моментално опфаќа најмалку 8% од вкупната потрошувачка на тутун во земјата или 360 милиони цигари годишно. Ова претставува сериозна закана за сите учесници на легалниот пазар на тутунски производи - од производителите на цигари, преку увозниците, дистрибутерите и малопродажните места, па се до државата, бидејќи за нелегалниот промет со тутун не се плаќаат акцизи и даноци. Секако, лиценцираните тутунопроизводители се исто така засегнати од растечкиот тренд на нелегална трговија со „режан“ тутун, бидејќи секое драстично намалување на пазарот и прометот со цигари ја намалува и потребата од зголемување на откупот на сиров тутун што се користи за нивно производство. Ако нелегалната трговија со „режан“ тутун не се сузбие брзо и продолжи трендот на драстично намалување на легалниот пазар со цигари, тогаш дефинитивно производителите на цигари ќе бидат ставени во позиција да го намалуваат производството, што ќе се одрази и на откупот на тутун.

Кој сегмент од пазарот е најзасегнат поради ваквата состојба со нелегалниот сецкан тутун?

Нелегалната трговија со „режан“ тутун се одразува негативно на продажбата на сите брендови цигари што се нудат на пазарот во земјава и тоа во сите ценовни сегменти. Но, се чини дека нелегалната продажба на „режаниот“ тутун, најмногу влијае на намалување на продажбата на цигарите од т.н. економски сегмент, односно оние кои имаат најниска малопродажна цена.

Дали имате индикации за тоа од кои канали доаѓаат овие пратки со тутун и тутунски производи во МКД?

Постојат сомневања и индикации дека дел од нелегалниот тутун од типот „Вирџинија“ и „Отља“ се одгледува овде во земјата на локации кои не се евидентирани во регистарот на ресорното министерство. Постојат и сомневања дека дел од нелегалниот тутун се увезува и од странство, преку системот на дозволен увоз на суров тутун, но потоа не се следи колку од тие количини се преработуваат, а колку завршуваат на нелегалниот пазар. Но, напоменувам дека ова се само сомневања кои секако институциите треба да ги проверат и доколку се точни да ги сузбијат.

Дали имате сознанија каков квалитетот на овие нелегални производи – пред се на режаниот тутун?

За разлика од регистрираното производство на тутун во земјата, нелегалниот „режан“ тутун не подлежи на никаква контрола од страна на надлежни институции, ниту во поглед на неговиот состав, потекло, начин на складирање и останати карактеристики кои влијаат на неговиот квалитет. Оттаму, ваквите неиспитани производи можат да ги доведат во сериозен ризик потрошувачите. Конкретно, анализата која ја направи Групацијата на пет различни примероци од нелегален „режан“ тутун што се продава во земјата, а која ја спроведе овластениот Научен институт за тутун во Прилеп, покажа загрижувачки резултати и ги потврди нашите сомнежи во врска со исправноста на ваквите нелегални производи. На пример, хемиската анализа на редукутивен шеќер и никотин покажа дека најверојатно се работи за тутуни од сортата „Вирџинија“ или „Отља“. Овие сорти не се евидентираат во тутунскиот регистар што го води ресорното министерство и оттаму ваквото производство се смета за нелегално. Притоа, содржината на никотин во ваквиот тутун достигнува и до 3,36% што е многу висока вредност, ако се знае дека согласно стандардите вредност над 2% никотин се смета за висока. Количината на катран во овој нелегален тутун е и до четири пати повисока од дозволената. Ваквите податоци за количината и видот на клучните состојки во „режаниот“ тутун кој се продава нелегално, не се достапни за потрошувачите, со што тие се доведуваат во заблуда за она што го добиваат и можат да го очекуваат од ваквиот вид производ, што е сериозно кршење на правата на потрошувачите, што е уште еден показател за штетата која се прави со ваквиот вид нелегална трговија.

Дали во тој контекст се уште има некои компании во Македонија што произведуваат тутунски производи на црно – во т.н. трети смени, како што беше случај во изминатите децении, особено со капацитетите во Куманово?

Ние како Групација на производители на цигари немаме сознанија за конкретни локации во нашата земја каде може да се произведуваат тутунски производи наменети за нелегалниот пазар. Можам да потврдам дека легалниот пазар на цигари и останати тутунски производи во земјата е строго регулиран и ние како субјекти на тој пазар доследно ги почитуваме сите закони и правила. Отривањето и сузбивањето на евентуалното нелегално производство и трговија со тутун и тутунски производи го оставаме на надлежните државни институции.

Конечно, дали и како реагира државата, извршната власт и нејзините органи и институции задолжени за оваа проблематика. Информиран сум дека Владата и надлежните министерства се информирани, но каков е одговорот и соработката со Здружението и со вас како компании?

Можам да потврдам дека како Групаацијата за производство на цигари при Стопанската комора на Македонија, но и како компании, досега сме имале неколку заеднички и поединечни состаноци со надлежните државни институции, почнувајќи од Министерствата за земјоделство, шумарство и водостопанство, за финансии, за внатрешни работи и за економија, како и со претставници од Царинската управа, Државниот пазарен инспекторат, Државниот инспекторат за земјоделство и од Управата за јавни приходи. Можам да кажам дека сите надлежни институции и Владата во целина се запознаени со сите наши сознанија, податоци и показатели за обемот на нелегалната трговија со „режан“ тутун, како и со негативните последици што таа ги има врз целокупниот легален пазар на тутунски производи во земјава. На овие средби ги разменивме и искуствата од останатите земји во нашиот регион кои се соочиле со сличен предизвик и со начините на кои тие постапиле во неговото разрешување. Впечатокот е дека надлежните државни институции се свесни за големината на проблемот и воедно се подготвени да делуваат во насока на негово разрешување, што влева оптимизам дека работите ќе се стабилизираат, односно дека ќе се пронајдат ефикасни механизми и начини за елиминирање на нелегалната трговија со „режан“ тутун, со што ќе се заштити легалниот пазар во земјата и ќе се елиминира понатамошното генерирање на штети врз сите субјекти на легалниот пазар, вклучувајќи ја и државата.

Проектот на УСАИД за граѓанско учество е петгодишна иницијатива во вредност од 9,4 милиони долари кој се стреми да го зајакне капацитетот на граѓанските организации и младинските групи за унапредување на јавните политики, подобрување на јавните услуги, промовирање на доброто владеење како и да се придонесе за подобрување на животниот стандард на луѓето во Република Северна Македонија.

Платформата на граѓански организации за борба против корупција вклучува 16 граѓански организации кои работат на поголема вклученост и влијание во борбата против корупцијата во Република Северна Македонија.